

Glasgow University Archives

77-87 Dumbarton Road, Glasgow, G11 6PW/13 Thurso Street, Glasgow

Formålet med besøket:

Vestfoldarkivet er i gang med å systematisere arkivet etter Framnes Mekaniske Verksted, Sandefjord. Foruten selve forretningsarkivet, består materialet av *store mengder* med skipstegninger. Det er nødvendig å begrense mengden tegninger, både ut i fra det faktum at det er ressurskrevende å ta vare på alle, men også at det blant materialet er tegninger som har liten eller ingen historisk verdi. Vi så derfor behovet for å komme i dialog med andre institusjoner som forvalter samme type arkiver. Målet var å finne frem til utvalgsriterier for bevaring av skipstegninger. Videre hadde vi også som mål å lære mer om hvordan man behandler og fysisk oppbevarer skipstegninger.

Om institusjonen:

Glasgow University, Archive Services, forvalter en av de største samlinger med bedriftsarkiver i Europa, og har spesielt god kompetanse på en av de næringer som har vært dominerende i Skottland, nemlig skipsbyggingindustrien. Dette gjelder for eksempel Lithgows Ltd. som lå utenfor Glasgow og som også bygde skip for norske redere. Blant annet ble flere av rederiet N. Bugge sine skip bygget hos Lithgow Ltd. Arkivet etter N. Bugge oppbevares i Vestfoldarkivet. Ved siden av bedriftsarkiver, oppbevarer institusjonen også arkivene etter Glasgow University. Universitetet ble grunnlagt i 1451.

Skip nr. 736 ; Queen Elisabeth II sjøsettes, 1965. John Brown & Co. Ltd.

Møte med representanter fra Archive Services:

Vi hadde på forhånd gjort rede for hensikten med vårt besøk, og henvendelsen ble imøtekommet på en god måte. Arkivar Kiara King hadde ansvaret for opplegget, og hadde utarbeidet et velregissert program for dagen.

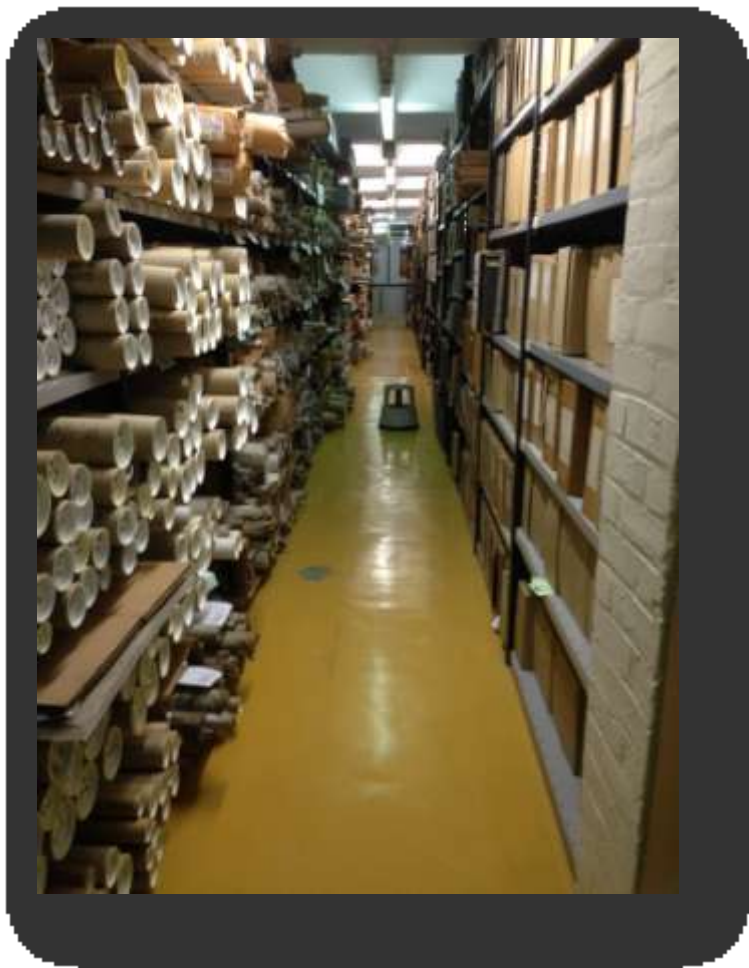
Om programmet:

Sammen med Kiara King møtte vi lederen for institusjonen, Clare Paterson. Vi fikk en grundig innføring i institusjonens samlinger, som i stor grad domineres av industrien i Vest-Skottland; skipsbygging, bryggerivirksomhet og mekanisk industri. Videre består samlingen av flere handelshus.

Arkivene etter skipsbyggingsindustrien er omfattende, og Archive Services oppbevarer de største selskapene på vegne av The National Archives of Scotland. Dette er skipsverft som for eksempel det tidligere nevnte verftet Lithgows of Port Glasgow, John Brown & Co Ltd. og Scotts of Greenock, et av verdens eldste verft, som har bygget over 1200 skip.

Skipstegninger:

Store skipsverftsarkiver innebærer store mengder skipstegninger. Vi fikk av Kiara King en gjennomgang av hvilke utvalgskriterier Archive Services bruker i bevaringsarbeidet; *Guidelines for Shipbuilding Archives*. Gjennomgangen var svært nyttig, og ga dels en bekreftelse på vurderinger vi selv hadde gjort på forhånd, samt ny kunnskap om utvalgskriterier.

Archive Services opererer med følgende retningslinjer for bevaring av skipstegninger:

Guidelines for shipbuilding archives – ship plans

- General Arrangement (s)
- Line Plans
- Midship Section
- Capacity Plan
- Deck Plan
- Rigging Plan
- Machinery Plan
- Accomodation Plan

In addition the following plans should also be kept:

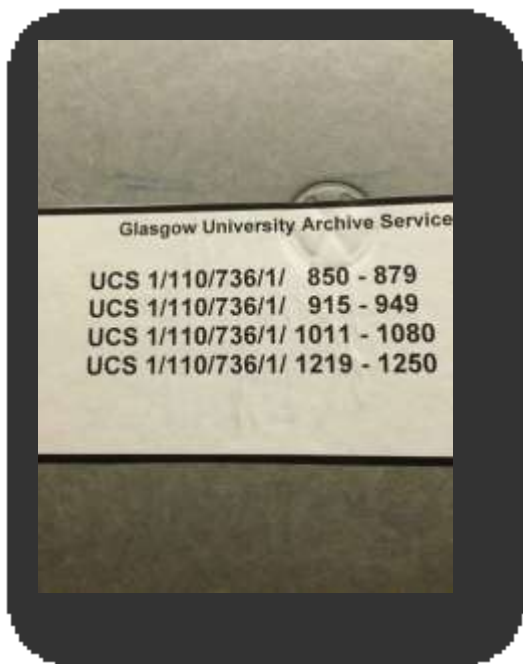
- All plans for any vessel deemed to be of particular historical interest
- All plans of naval vessels
- Plans detailing wartime modifications to merchant ships
- All plans for first and subsequent designs for series of ships

There is no need to keep:

- Dyeline prints and blueprints where the originals survive
- Scantling plans, i.e. plans of small parts, plate plans or sub-contractors' plans

Kiara King kunne fortelle at med få unntak reduserte man mengden tegninger pr. byggenummer med mellom 80-90 %. En høy andel.

Sam Maddra har ansvaret for katalogisering av materialet. Hun ga oss en innføring i katalogisering av så vel verftsarkiver generelt, som tegninger spesielt.

Kim Beasley (Preservation Unit) arbeider som teknisk konservator og har ansvaret for behandlingen av skipstegninger. Den store mengden tegninger, kombinert med relativt små ressurser, gir noen utfordringer. Det jobbes imidlertid kontinuerlig med ompakking av skipstegninger, og vi fikk demonstrert hvordan materialet optimalt skal håndteres og emballeres. Tegningene er i ulike formater, men hoveddelen ligger i rør. Man er imidlertid i ferd med å legge tegningsrullene over i spesialbokser/esker med samme lengde som rørene.

Neil Ogg er ansatt som leder for ordningsprosjektet *The Ben Line*. Rederiet The Ben Line Ship Management Ltd. ble etablert i 1919 og arkivet i prosjektet strekker seg opp til 1970-tallet. Ogg redegjorde for de utfordringer han møter i arbeidet med å systematisere og katalogisere arkivet, utfordringer vi selv kjenner til gjennom arbeidet med ordningen av rederiet N. Bugge i Vestfoldarkivet. Dette er begge selskaper som over tid har utviklet seg fra en enkelt virksomhet til et stort shipping-konsern med utallige små og store selskaper innen olje og sjøtransport.

Fv. Clare Paterson, Kiara King og Lone Kirchoff

International Whaling Commission (IWC) The Red House, 135 Station Road; Impington i Cambridge.

Her hadde vi avtalt et møte med Head of Statistics Cherry Allison. Hun har i en årrekke vært ansvarlig for utarbeidelsen av den internasjonale database over kommersiell hvalfangst.

Hensikten med besøket var å klargjøre avgrensningen mellom arkivmateriale og fangstdata som forvaltes av IWC og arkivmateriale og fangstdata som finnes i Hvalfangstmuseets samlinger. I 1984 ble arkivene til Internasjonal Hvalfangststatistikk overført til Hvalfangstmuseet i Sandefjord. Materialet ble gitt av Einar Vangstein som hadde hatt ansvar for hvalfangstens sekretariat i Sandefjord. Det var en sekretariatsfunksjon som dekket flere av hvalfangstens organisasjoner her i blant Internasjonal Hvalfangststatistikk.

Fra arkivkatalogen:

Arkiv: A/1001-1 International Hvalfangststatistikk

Internasjonal Hvalfangststatistikk (The Committee for Whaling Statistics) ble opprettet ved kgl. res. 16. august 1929. Formålet med opprettelsen kom i stand etter en anmodning fra Hvalkomitéen. Arkivet omfatter 39 hyllemeter og har ytterårene 1912 – 1984.

D	KORRESPONDANSE	1912 - 1984
Da	Korrespondanse	1912 - 1984
Db	Sirkulærer	1971 - 1982
G	FANGSTSTATISTIKKER OG TABELLER	1913 - 1984
Ga	International Whaling Commission. Vedlegg til saksbehandling	1938 - 1987
Gb.2	Fangstdagbøker	1936 - 1962
Gd.4	Fangstrapporter: sperm- og bardehval	1947 - 1980

Ge.5	Utarbeidet tabeller sendt Vitenskapskomiteen	1970 - 1984
Gf.6	Fangstskjema og oppgave fra de enkelte land, selskaper og båter	1913 - 1984
Gg.7	Hvalmålinger	1920 - 1982
H	Produksjon: sesong- og årsoversikter	1904 - 1984

I 1984 overtok IWC ansvaret for utarbeidelsen av den internasjonale hvalfangststatistikken. Bakgrunnen for at ansvaret ble overført til England framgår her: «The transfer was precipitated by the impending retirement of Mr Vangstein in Norway, who had been involved with the statistics since 1952. Also see p.2 of Rep.int.Whal.Commn 36, which mentions consultations between Norway and the Secretary regarding the transfer and archiving of the records. (Kilde Cherry Allison). I den forbindelse ble en del fangstdata og feltrapporter utlånt av Hvalfangstmuseet til IWC for å kunne supplere fangstdata i statistikken. Dette materiale er pt ikke tilbakeført til Sandefjord.

Cherry Allison viste oss rundt i bygningen, her oppbevares både driftsarkivet til IWC i tillegg til en del hyllemeter med originale fangstdata som skal tilbakeføres til Vestfoldarkivet i løpet av 2015. Dette dreier seg anslagsvis om 3 hyllemeter i tillegg til mikrofilm av fangstdagbøker. IWC får sporadisk tilført en del originale fangstdata og feltrapporter fra medlemmer av IWCs vitenskapelige komité. Dette materialet bør på sikt overføres til en relevant arkivinstitusjon.

For å kunne få best mulig datagrunnlag til statistikken har Cherry Allison fortløpende måtte innhente grunndata for hvalfangstselskapenes fangstdagbøker (dette gjelder særlig de britiske selskapene). Erfaringsmessig har det imidlertid vist seg vanskelig å få tilgang til dette materiale, da depotinstitusjonene har ulik nivå på sine lesesalstjenester.

Det ble inngått avtale om å gi Vestfoldarkivet utvidet tilgang til IWCs statistikkdata via våre nettsider.

Cherry Allison og Marit Slyngstad blir vist rundt. IWC

Drifts arkivet til sekretariatet;

Scott Polar Research Institute, Lensfield Road, Cambridge

Scott Polar Research Institute (heretter kalt SPRI) er et forskingssenter for polarforskning og Glasiologi. Det ligger under fakultetet for geografi ved Cambridge universitet. Instituttet omfatter både museum, forskningsbibliotek og arkiv, og har omkring 60 ansatte.

Om arkivet: *The Institute's archives hold one of the largest collections of manuscript and other unpublished Access. A note on [requirements for access](#) to manuscript and other archival items at the Institute is available from the Archivist, who will advise on particular fields of investigation. It is necessary to [make an appointment](#) to reserve a readers desk; some periods may be restricted owing to prior bookings, special events, and availability of staff. A appointment can be made **up to four months** in advance. New dates become available on the 1st of each month. We are unable to accept requests for bookings beyond the four month period. Archival material is not made available outside the Institute. Requests for further information should be made to [the Archivist, Miss Naomi Boneham](#).* (kilde: www.spri.cam.ac.uk)

Vi hadde på forhånd kontaktet arkivar Naomi Boneham og avtalt et tidspunkt for et studiebesøk. Vi hadde på forhånd gjort rede for hensikten med vårt besøk, og fått en kort bekreftelse på at hun kunne møte oss.

Vårt hovedanliggende med besøket var å få en innføring i hva instituttet hadde av hvalfangstarkiver med særlig vekt på følgende to samlinger:

- MS 1213 The archives of Compania Argentina de Pesca (omfatter ca. 14 hyllemeter)
- MS 1228 South Georgia Archives (omfatter ca. 3,5 hyllemeter)

Bakgrunnen var at Hvalfangstmuseet i Sandefjord også har arkivmateriale etter Compania Argentina De Pesca; til orientering se vedlagte katalogdata fra Arkivportalen.no:

Arkiv: A/1009 Compania Argentina de Pesca SA

Arkivet etter *Compania Argentina de Pesca S.A.* omfatter 4 hyllemeter. Arkivmaterialet dekker årene 1904 - 1966. Arkivet inneholder korrespondanse og regnskap. Særlig omfangsrik er serien med kontobøker, her finnes opplysninger om oppgjør både for norsk og utenlandsk mannskap. Bøkene er ført på Grytviken landstasjon og skrevet på spansk. Som utenlandsk selskap er mannskapsavregningene en viktig kilde for beregning av norsk sjømannspensjon. (materialet ble formidlet av selskapets disponent Nils Grøn, Larvik)

Det er viktig å merke seg at selskapets driftsarkiv ikke vil være representert i arkivmaterialet. I den grad arkivet er bevart, befinner det seg på Scott Polar Institute, Cambridge.

Det gjøres oppmerksom på at det er litt overlapping mellom arkivet til *Compania Argentina de Pesca S.A.* og *Albion Star Ltd.* med tilhørende datterselskaper.

Serieliste - Arkiv

F	Korrespondanse	1959 - 1960
R	REGNSKAP	1904 - 1961
Ra	Kontobøker : mannskapsoppgjør	1904 - 1961
Rb	Skatter og avgifter	1955 - 1966
Y	Diverse pakkesaker	1921 - 1962

Videre har Vestfoldarkivet nettopp gjennomført et ordnings- og formidlingsprosjekt knyttet til hvalfangst fra Syd-Shetland, Deception Island. Arkivene er en del av større antall hvalfangstarkiver som er på Norges dokumentarv-liste. I arkivene er det bevart omfattende serier med korrespondanse mellom selskapene og de britiske myndighetene om fangstrettigheter i Antarktis. Vi ønsket å få innsikt i hvilken dokumentasjon som var bevart i arkivet etter Magistraten på Syd Georgia MS 1228.

Naomi Boneham møtte oss ved inngangen til museet og viste oss lesesalen og biblioteket.

Det viste seg imidlertid at hun ikke hadde anledning til å vise oss rundt i magasinet og de arkivstykkene vi fikk tilgang til måtte ikke avfotograferes. Det var heller ikke mulig å få papirkopier av arkivdokumentene. SPRI praktiserer en meget restriktiv tilgangspolitik, men et visst inntrykk av innholdet i saksdokumentene til de to arkivsamlingene fikk vi allikevel. Her finnes en god del interessant dokumentasjon knyttet til norske mannskaper og selskaphistorikk.

Ett annet mål med besøket var nettopp å undersøke om det var mulig å bestille digitale kopier av sentral dokumentasjon knyttet til blant annet mannskap, for å kunne gjøre dette tilgjengelig sammen med relevante dokumentasjon i Vestfoldmuseenes eie. SPRI har ingen konkrete planer om å digitalisere utvalgte serier i arkivene.. Et framtidig samarbeidsprosjekt for tilgjengeliggjøring av sentral dokumentasjon vil være relevant.

Boneham hadde også invitert inn til møtet en tidligere ansatte på Instituttet, Robert B. Headland som hadde vært med på å ta i mot arkivene da materialet ble hentet på Syd Georgia på 1970-tallet.

Oppsummering av studietur:

Besøket på Glasgow University Archive Services, som har arkiver etter verftsindustrien som et av sine spesialfelt, ga stor uttelling. Vi møtte ansatte med høy kompetanse på sitt felt; bevaring, katalogisering og håndtering av store mengder skipstegninger.

Den kunnskapen vi fikk del i, vil vi bruke aktivt når vi her hjemme skal i gang med å bevaringsvurdere skipstegningene etter Framnes Mekaniske Verksted. I første omgang blir det å gjøre et pilotprosjekt, der vi velger ut noen byggenumre og bruker utvalgsriteriene opp mot disse. I arbeidet skal vi ha med oss tidligere ansatte ved verftet.

Møtet med Cherry Allison ved International Whaling Commission ga noen nyttige avklaringer. Vi fikk et overblikk over protokollene med originale fangstdata som IWC tidligere hadde lånt fra Hvalfangstmuseet. En tilbakeføring av materialet vil være aktuelt innen rimelig tid. Videre har vi et ønske om å kunne gi tilgang til IWCs statistikker på våre hjemmesider. Dette ser ut til å kunne bli realisert.

Scott Polar Research Institut skiller seg ut blant besøksinstitusjonene, i og med at aktiviteten kretser rundt om både arkiv, museum og polarforskning. Samlingene er heller ikke så lett tilgjengelig. Nyttige nettverk er imidlertid etablert og muligheter for fremtidige samarbeidsprosjekter er absolutt tilstede.

Sandefjord 11.04.2014

Lone Kirchhoff og Marit Slyngstad.